

No.Φ09222/4263

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Ι.Ι. ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Αριθμός προσφυγής 1953/10)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

12 Ιουνίου 2012

Η παρούσα απόφαση είναι οριστική, αλλά ενδέχεται να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση I.I. και Άλλων κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζοντας σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Anatoly Kovler, *Πρόεδρος,*

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Erik Mose, *δικαστές,*

και τον Andre Wampach, *Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος,*

Αφού συνεδρίασε ιδιαίτέρως στις 22 Μαΐου 2012,

Εκδίδει την κατωτέρω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει προσφυγής (υπ' αριθ. 1953/10) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, η οποία κατατέθηκε στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών ("η Σύμβαση") από τριάντα Έλληνες υπηκόους, τα ονόματα των οποίων παρατίθενται στο παράρτημα ("προσφεύγοντες") στις 3 Ιανουαρίου 2010.

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπήθηκαν από την κ. Ε. Σαλαμούρα και τον κ. Π. Αγγελόπουλο, δικηγόρους Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση ("Κυβέρνηση") εκπροσωπήθηκε από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του Πληρεξουσίου της, κα. Κ. Παρασκευοπούλου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κ.κ. Γ. Κόττα, Μ. Βέργου και Ι. Μπακόπουλο, Δικαστικούς Αντιπροσώπους του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 16 Μαΐου 2011 η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Οι προσφεύγοντες γεννήθηκαν τις ημερομηνίες που παρατίθενται στο Παράρτημα.

5. Οι προσφεύγοντες εργάζονται στο Γενικό Νοσοκομείο Χαλκίδας.

6. Στις 4 Ιουλίου 2000 άσκησαν αγωγή κατά του νοσοκομείου ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Χαλκίδας με την οποία διεκδικούσαν επιπλέον αμοιβή επί του μισθού τους, που κυμαινόταν από 840.000 δραχμές (περίπου 2.465,15 ευρώ) και 3.360.000 δραχμές (περίπου 9.860,59 ευρώ), εντόκως.

7. Στις 31 Μαΐου 2002 δημοσιεύθηκε προκαταρκτική απόφαση, η οποία ζητούσε από τους προσφεύγοντες να καταβάλλουν το απαιτούμενο δικαστικό ένσημο προκειμένου να συμμορφωθούν προς τους διαδικαστικούς κανόνες (απόφαση 215/2002).

8. Μετά την καταβολή του δικαστικού ενσήμου, η ακροαματική διαδικασία έλαβε χώρα στις 12 Μαρτίου 2003.

9. Στις 8 Οκτωβρίου 2003 δημοσιεύθηκε άλλη προκαταρκτική απόφαση, η οποία ζητούσε από τους προσφεύγοντες να υποβάλλουν συμπληρωματικά αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τους ισχυρισμούς τους (απόφαση 570/2002).

10. Στη συνέχεια η υπόθεση εκδικάστηκε στις 7 Ιουνίου 2006 και, με την απόφαση από 25 Ιουνίου 2007, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Χαλκίδας έκανε εν μέρει δεκτή την αγωγή τους (απόφαση 305/2007).

11. Στις 3 Νοεμβρίου 2007 το νοσοκομείο άσκησε έφεση.

12. Στις 3 Ιουλίου 2009 το Διοικητικό Εφετείο Πειραιώς απέρριψε την έφεση και διατήρησε την ισχύ της πρωτόδικης απόφασης (απόφαση 1321/2009).

13. Η απόφαση κοινοποιήθηκε στους προσφεύγοντες στις 19 Οκτωβρίου 2009.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6§1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

14. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι η διάρκεια της διαδικασίας ήταν ασυμβίβαστη προς την απαίτηση της "λογικής διάρκειας" που ορίζει το Άρθρο 6§1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

"Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί (...) εντός λογικής προθεσμίας, από δικαστήριο (...), το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)".

15. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε αυτόν τον ισχυρισμό.

16. Η περίοδος που θα ληφθεί υπ' όψιν άρχισε στις 4 Ιουλίου 2000, όταν οι προσφεύγοντες άσκησαν την αγωγή τους ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Χαλκίδας, και τελείωσε στις 3 Ιουλίου 2009, όταν εκδόθηκε η απόφαση 1321/2009 του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς. Κατά συνέπεια, διήρκεσε περίπου εννέα έτη για δύο επίπεδα δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

17. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η προσφυγή δεν είναι έκδηλα αβάσιμη, υπό την έννοια του Άρθρου 35§3(α) της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν προσκρούει σε άλλο λόγο απαραδέκτου. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

18. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας πρέπει να αξιολογείται υπό το φως των περιστάσεων της υπόθεσης και αναφορικά με τα εξής κριτήρια: πολυπλοκότητα της υπόθεσης, συμπεριφορά του προσφεύγοντος και των αρμόδιων αρχών (βλ. μεταξύ πολλών άλλων αρχών, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], No.30979/96, §43, ΕΔΔΑ 2000-VII).

19. Το Δικαστήριο διαπιστώνει συχνά παραβιάσεις του Άρθρου 6§1 της Σύμβασης σε υποθέσεις που θέτουν ζητήματα παρόμοια με αυτό που θέτει η τρέχουσα υπόθεση (βλ. *Frydlender* ανωτέρω).

20. Αφού εξέτασε το σύνολο του υλικού που υπεβλήθη, το Δικαστήριο κρίνει ότι σημειώθηκαν επανειλημμένες διαδικαστικές καθυστερήσεις καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Όσον αφορά τη συμπεριφορά των προσφευγόντων, το Δικαστήριο σημειώνει ότι περισσότεροι από εννέα μήνες της συνολικής διάρκειας της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων αποδίδονται σε αυτούς, καθώς δεν είχαν

καταβάλει εγκαίρως το απαιτούμενο δικαστικό ένσημο προκειμένου να συμμορφωθούν προς τους διαδικαστικούς κανόνες. Λόγω της αδράνειάς τους, εκδόθηκε προκαταρκτική απόφαση στις 31 Μαΐου 2002, η οποία τους ζητούσε να καταβάλλουν το δικαστικό ένσημο (απόφαση 215/2002) και, αφού το κατέβαλαν, η υπόθεση εκδικάστηκε στις 12 Μαρτίου 2003. Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν κρίνει ότι μόνο η συμπεριφορά των προσφευγόντων συνέβαλε στην παρατεταμένη διάρκεια της διαδικασίας. Αντίθετα, το Δικαστήριο έχει τη γνώμη ότι η πραγματική διάρκεια της διαδικασίας – άνω των οκτώ ετών – χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψιν η καθυστέρηση των προσφευγόντων, παραμένει υπερβολική. Συγκεκριμένα, σημειώνεται ότι η διάρκεια της διαδικασίας όταν η υπόθεση εκκρεμούσε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Χαλκίδας – η οποία διήρκεσε σχεδόν επτά έτη – αποδιδόταν τουλάχιστον εν μέρει στα εθνικά δικαστήρια. Ο χειρισμός της υπόθεσης εκ μέρους τους δεν διευκόλυνε την έγκαιρη ολοκλήρωσή της. Κατά τη γνώμη του Δικαστηρίου, η διάρκεια της διαδικασίας δικαιολογείται μόνο από την παράλειψη των εγχώριων δικαστηρίων να ασχοληθούν επιμελώς με την υπόθεση (βλ. *Gumuyten κατά Τουρκίας*, No.47116/99, §§24-26, 30 Νοεμβρίου 2004).

21. Έτσι, εν όψει των κριτηρίων που παρατίθενται στη νομολογία του και λαμβάνοντας υπ' όψιν όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, το Δικαστήριο κρίνει ότι η διάρκεια της διαδικασίας ήταν υπερβολική και δεν πληρούσε την απαίτηση περί "εύλογης διάρκειας".

Ως εκ τούτου, διαπιστώθηκε παραβίαση του Άρθρου 6§1.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

22. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται επίσης για το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει δικαστήριο στο οποίο μπορεί κανείς να απευθυνθεί για να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Βασίστηκαν στο άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο προβλέπει τα εξής:

“Κάθε πρόσωπο του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν στην παρούσα Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες παραβιάστηκαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίαση διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων του”.

23. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε αυτό τον ισχυρισμό.

24. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτίαση αυτή συνδέεται με αυτή που εξετάστηκε ανωτέρω και πρέπει, ως εκ τούτου, να κηρυχθεί παραδεκτή.

25. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι το Άρθρο 13 εγγυάται πραγματική προσφυγή για διατεινόμενη παραβίαση της απαίτησης του άρθρου 6§1 για εκδίκαση της υπόθεσης εντός εύλογου χρόνου (βλ. *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], No.30210/96, §156, ΕΔΔΑ 2000-XI). Σημειώνει ότι οι ενστάσεις και οι ισχυρισμοί της Κυβέρνησης απορρίφθηκαν σε προηγούμενες υποθέσεις (βλ. *Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδας*, No.53401/99, §§29-30, 10 Απριλίου 2003, και *Τσουκαλάς κατά Ελλάδας*, No.12286/08, §§37-43, 22 Ιουλίου 2010).

26. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι στις 12 Μαρτίου 2012 δημοσιεύθηκε ο Ν.4055/2012 περί δίκαιης δίκης και εύλογης διάρκειας αυτής, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 2 Απριλίου 2012. Σύμφωνα με τα άρθρα 53 ff του ανωτέρω νόμου, παρέχεται νέο ένδικο μέσο για την υπερβολική διάρκεια σε κάθε στάδιο της διαδικασίας σε διοικητικές υποθέσεις εντός έξι μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης της σχετικής απόφασης. Σημειώνεται επίσης, ωστόσο, ότι ο νέος νόμος δεν έχει αναδρομική ισχύ. Συνεπώς, δεν παρέχεται ένδικο μέσο για υποθέσεις που είχαν ήδη ολοκληρωθεί έξι μήνες πριν από τη θέση του νόμου σε ισχύ.

27. Στην παρούσα υπόθεση, η διαδικασία ολοκληρώθηκε στις 3 Ιουλίου 2009, δηλ. περισσότερο από έξι μήνες πριν τη θέσπιση του Ν.4055/2012. Συνεπώς, το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της έλλειψης ένδικου μέσου σύμφωνα με το εγχώριο δίκαιο κατά τον κρίσιμο χρόνο, με το οποίο οι προσφεύγοντες θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν απόφαση η οποία θα επικύρωνε το δικαίωμά

τους να εκδικαστεί η υπόθεσή τους εντός εύλογου χρόνου, όπως ορίζει το Άρθρο 6§1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

28. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

"Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση".

A. Αποζημίωση

29. Οι προσφεύγοντες αξιώνουν 30.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

30. Η Κυβέρνηση κρίνει ότι το ποσό αυτό είναι υπερβολικό και ισχυρίζεται ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ' εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη.

31. Το Δικαστήριο κρίνει ότι οι προσφεύγοντες θα πρέπει να υπέστησαν ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, επιδικάζει σε κάθε προσφεύγοντα 3.000 ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

32. Οι προσφεύγοντες αξιώνουν 1.845 ευρώ από κοινού για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη ενώπιον του Δικαστηρίου. Προσκόμισαν δύο λογαριασμούς δαπανών, ύψους 922,50 ευρώ έκαστος, εκ μέρους των δύο συνηγόρων τους.

33. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε αυτή την αξίωση και ισχυρίστηκε ότι το ποσό δεν ήταν εύλογο.

34. Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα έγγραφα στην κατοχή του και τη νομολογία του, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει στους προσφεύγοντες από κοινού το ποσό των 1.000 ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να χρεωθεί ως φόρος στους προσφεύγοντες.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

35. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6§1 της Σύμβασης,
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης,
4. *Κρίνει*

(α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στους προσφεύγοντες, μέσα σε τρεις μήνες, τα εξής ποσά:

(i) 3.000 (τρεις χιλιάδες) ευρώ σε κάθε προσφεύγοντα, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη,

(ii) 1.000 (χίλια) ευρώ από κοινού στους προσφεύγοντες, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να χρεωθεί σε αυτούς ως φόρος, για έξοδα και δικαστική δαπάνη

(β) ότι, από τη λήξη της τρίμηνης αυτής προθεσμίας και μέχρι την εξόφληση, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης των προσφευγόντων κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στην αγγλική γλώσσα και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 12 Ιουνίου 2012 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

Andre Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

Anatoly Kovler

Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ι.Ι. και λοιποί

Αθήνα, 02.06.2012

Ακριβής μετάφραση από τα αγγλικά

Η μεταφράστρια Ελένη Δημητρίου